

v. 7

v. 7

ՄԷՐՍԻԷ
Հ. 23 յուհի
1874

ՏԷՎԷՐ

Epruvé
Pendant 26 ans

PATE EPILATOIRE

Բարիստէ Ժան Ժաք Բուսօ սօղալընտա
Ն. 1 տէ Տիւնէ նա՛մ բօմատաճըտա վէ
Խիթանդորտան բօմատա սաթան տիւրքեհան-
լարտա սլուլունուր :

ՄԱԳՈՐԵԼԻ ԲԻԱՆԳՈՍՈՒՆՈՒՆ 83 ԻՆՃԻ ԳՈՒՐԱՍԸ

100 պին թահվիլովն թ0 պինի իդրավին գաղանը: Պէշ գուրասը քէշլան օլու-
նանազ 1878 լուլիս, օգոստոս, սեպտեմբեր, հոկտեմբեր վէ նոյեմբեր պլարընտ
Պէշլու իդրավին սի 500,000 300,000 200,000 180 000 100,000 մարզ տըր:

PILULES DE BLANCARD

ՊԸԼԱՆԳԱՄ ՀԱՊԼԱԲԸ

(Տըզգաթ)

Շ չէրէին իւզերէնէքի մար քեղըտա զազ օրունան իմարըզա տըզգաթ օրունա :
Բարտաւէ Պօնարարթի սօղաղընտա 40 նիւթըջուր էճախանէնէ վէ Տէրիսատաթ
ախօրէք էճախանէրէրինէ միւրաճաթ օրունմարը լաղըմ կէլիւ :

Toulouse 1865 Paris 1867 Havre 1868

Saragosse 1868 Lyon 1872 Vienne 1874

[illegible]

Ֆապրիկո ամբողջն արկեր իսխմաէ օլան ցիկարա քեալըտարընը զկըրտէ պէհան իտէ
 յիւ :

ԸՆԴՀԱՆ ԳՆԻՔԱՆՈՐՈՐԵՆ | ՍԵՆՏԻՆԵՆ ԵՄՍԻՈՆԱԼ | ՍԵՆՏԻՆԵՆ, ՖՈՐՈՒՄ ԷԴԻՐՔԻՆ
ԲԱՐԵԼԵ ՍԵՆՏԻՆԵՆ | ՄԵՆՏԻՆԵՆ ԲԱՐԵԼԵՆ | ԲԵՐՈՒՄ, ՖՈՐՈՒՄ ԲՈՒՄԵՆ
Վ. Դ. ՀԱՐՈՐԵ, 13 ԲԱՍՍԱԹՈՐ ԲԵՐՈՒՄ, ԱՐԻՍ

Վ. Ժ. ՀԱԹՈՐԵ, 13 ԲԱՍԱԹԺ ՕԳ ԸՆԻԷ, ԱՐԻՍ

LONDON ET LANCASHIRE FIRE
INSURANCE COMPANY

ԼՐՆՏԸՆ ԷՆՏ ԼԷՆԳԵՍՇԱՅՐ ՖԱՅՐ
ԻՆՇՈՒՐԻՆՍ ԳՐԱԲԵՆԻ

Իշ պու գուհամնեա, խանէ, մօպիլ-
եա, մաղաղա, էմթատ վէ Ղայրիհիւմ

Եանդընա դարչը սկիւորթա իտիւլ, «հ-
կուրթա իթ տիյի խանէ վէ էմթ աւ վէ
սայիբէ եանտըդընտա ալ տէլ ինի անիւ-
տէ թէ էտիեէ իաէր :

Արևուրժանե տալիը չէ յէրը իշին միւ-
սիւ Մալթասա միւրաճաաթ խորվէսի :
Ն. 13 Խաղկար խան , Գալաթա
մէճնթօ . չ Երգ ին Վ Է ԳոնԻՄԲՆԵՍԱ

[illegible]

LA SOCIÉTÉ D'ASSURANCE
CONTRE L'INCENDIE

De Hambourg-Brême.

ՀԱՄԱՊՈՒՐԿ-ՊԸՐԷՄ

ՄԵԶԻՆԻՍ ԻՆԿՈՐՊՈՐԵԴ ԳՐՈՒՄԲԱՆԱԿԱՆ
ՄԵԶԻՆԻՍ ԳՐԱԴԱՐԱՆԵԱՆ , ԽԱՆԵ , ՄՈՒԼԻՆ
ԵԱՆ , ԷՄԲԱՆ ՎԵ ԴՍԵՐԻՆԻՄ ԱՅԵՆԵ
ԳԱՐԴ ՌԻԼԵՐԺԱՆ ԽՈՒՐՈ ԳԱՐԱԺԱՄԱՆ
ԳԱՐԱՆԻՐԻՆԱ ՍՈՎԱԴՐԱՆՈՒՆ Ա ՆԻԱՎԵՐՍ
ԷՆԻՄԱՂԱՊՈՒՆԱՅԱՂ ԱՄԶԵՆԻՍ ՄԻԼԻՐԻ
ՀԵՐԱՄ . ՀԵԼԻՊԻՆԵԼԵ ՍԻՐԱՃԱՄԱՅԺ ԽԱՂ
ԱԵՍԻ

վերաբերում է միւթասարքերի արտա-
տիւնի պիւրիտիւնի պէտքերին իւր
զայի սենսիւթերի թէրզիմ գըլընտը Է-
ֆէնտիմ:

— 0 —

ՊԵՆՏԱՆԻԱՆ ԹԱՆՔԻՐԱԹ

Պէնտանի 6/18 Հոկտ. 75.

Երէկ կատարուեցաւ Միւթա-
նին հարսանեաց հանգէսն ընդ իւ-
խանուհւոյն Նաթալիայ Բէթրօզիւն:
Որչափ որ հարսանիք մը ըստ ինքեան
մեծ եղբոր իւր մը չկազմեր, սակայն
արդի պարագայից մէջ և մանաւանդ
որչոյն հարսանեաց հանգամանքն զանի
մեծ եղբոր իւր մը բարձրութեանը կը
բերեն. քանզի այդ առաջին անգամն
է որ Սերպիոյ իւրան մը Սերպիոյ
անկախութիւնը հաստատուեցէն եւ
տեւ երկրին մէջ կ'ամուսնանայ:
Ներկայ իշխանին հաւն Միւթա-
նի մասնացած էր իբրեւ սոսկական մը,
իսկ Միւթայի իշխանն պատկուած էր
յԱստուրիա, որով երէկուան հանգէսն
միանգամայն ազգային ցնծութեան օր
և քաղաքական մեծ եղբոր իւր կըր-
նայ համարուի:

Եթէ միանգամայն յառաջ բերեմք
Սերպիոյ իշխանաց միջև ցարդ բաց
'ի Միւթայ իշխանէն առանց սերնդի մը-
նախն' Օգրէնօվչայ տոհմն կրնար անհե-
տանալ: Ուստի այս պատճառաւ է որ
երեսօրիականաց ժողովոյն առ Միւթայ ի-
շխանն ըրած յայտարարութեան մէջ
կ'ըսուի «Յուսամք թէ պատկուած բարձ-
րութեան քերոյ ընդ Նաթալիայ Բէթ-
րօզիւն իշխանուհւոյն ունիոյն հետեւա-
նս բարեբաւտտ առ ազգն և պահե-
ցէ մեզ գլխեղ տոհմն Օգրէնօվչայ» որ
այնքան սիրելին է մեզ: Այս առա-
ջին իսկ երկրորդ կէտ հաւանութեան
և ցնծութեան ազգին իշխանութեան
ազգաւ Ռուս ըլլալն է: Եթէ գարձեալ
յաւերութեան Ռուսիոյ կայսեր կնքհայ-
րութեան պաշտօնն յանձն առնեն
այն ատեն կրնամք գաղափար մը ըս-
տանալ թէ արդի ամուսնութեամբ Մի-
ւթայ իշխանին և իւր տոհմին դիրքն
ինչ աստիճանի հաստատութիւն ստա-
ցած է ազգին առջև:

Նոյն իսկ հարսանեաց հանգիսին գա-
լով շատ բան լուսնիմ քեզի նշանակե-
լու: Ռուսիոյ և Աստուրիոյ կայսերաց
մասնաւոր ներկայացուցիչք ներկայ
գտնուեցան, Ռուսիոյ կողմէն Սուսա-
րաքով Էլլիօն զօրապետն, իսկ Աս-
տուրիոյ Ղուկաստի կոմսն, նոյնպէս 'ի
դիմաց Միւթայի կայսեր իշխանին Լու-
րու զօրապետն: Հարսանիքն մեծա-
ծախ չէին այլ մանաւանդ առանձնա-
կան կերպարանք կը կրէին: Հարսան-
եաց կատարուելուն նախընթաց օրերն
օտար իշխանաց ներկայացաւ մաս-
նաւոր խնջոյք տրուեցան և հարսան-
եաց գիշերն բովանդակ քաղաքն լու-
սաւորուեցաւ:

— 0 —

ՍՕՆ ՀԱՎԱՍՏԱՆԻՐ

ԱՎՍԹՐԻԱ ՎԷ ՄԱՃԱՐԻԹՈՒՆ

Վիեննա, 19 Հոկտ.

Միւթայի միւթ մէկ լիւթն է միւթն է
վերջին 1876 մէկն է պիւրիտիւնի թագա-
կոյն: Պաւլիտիւնէ մէկսարիք 405 վէ
վարտաթի 377 միւթն ֆիորին թափան
գըլընտը տըր: Եւստ 26 միւթն ֆիորին
առջողը գարտաթիւնը իւրն վէքիլի միւթայի-
լէյն և միւթն վարտաթի կ'իւրեքնէր տա-
ղա վէքիլիսին զամիլ վէ 1867 սէնկի
զանսնու իղիլիւրընտ հէնու իւրն օ-

լուսնաթիւն օրն 11 միւթնու զարտաթիւն
նէլը իւրն վէ պաղը գաղաթի իսկիւրազ
կըմալ օլընտաթիւն թէլըլի կ'իւրն:

Իմրէրթիւր, Ֆրանսա խարիճիւն նազըլը
տիւք Տըքազա Սէնթ-Էթիէն նըլանընը
կըրան գըրօտաթիւն իւտա իթաի:

Վիեննա, 16 Հոկտ.

Պորտանըն աշըմասընտ Ստորգ բաշա
Մալիէն նէգարէթիւն թայեին գըլընտըլը
հալատիսի իւրէրինէ ֆոնտօլար երեքնէլի-
ֆազաթ պաւ հալատիս թատիք օլընտա-
տըլընտան պօրտա գարտաթիւն վազըլթա
քեաղըլթար երին տիւլտիւ:

19 Հոկտ.

Բարիս վէ Պէրլինտէն քեաղըլթա սաթըլը
մասը իւրն օլընտան սըքաթըլ իւրէրինէ Բու-
մէլի տէմիւր եօլ թանգիլաթը ֆիեաթը
տիւլտիւ:

ԻԹԱԼԻԱ

Բոմա, 19 Հոկտ.

Պօնդօնեթըն Էօլտիւրէնթիւն մուհաթէմէ-
սինէ պէտ օլընտա:

Միւթայ, 20 Հոկտ.

Գըրալ թարաթընտան իմրէրթիւր կ'ի-
եօմա վէրլին ընամի գիւթաթիւն գըրալ
վիթթօր Էմմանուէլ, իմրէրթիւր վէ իմրէ-
րաթթիւնըն սընկէթ ու աֆիէթի իւրն
պատէնու օլընտ իթալա միլլիթիւն ար-
լուէրինի տաթի թէրճիման օլընտա Պաւ-
նիսըն ըրիֆաշ ու թէրազըլը հազըլթա
իմրէրթիւր թէպիւր կ'իւրմիւր տիւր: Պաւ-
տան մատա իթի տէլլէթիւր պէյնիւնտ
միւթաթիւն տօթմանէն տէլլաթիւն տա-
լի պատէնու օլընտ տիւր: Իմրէրթիւր
տաթի ճէլապէն գըրալըն Էթեքաթը խայր-
խաթիմանէն, վէ քէնտիսինի զիւտաթէ պիւր
մուհաթիւն թէլլաթիւն իւրմիւրմիւր թէ-
լէթիւնի տէլլաթիւն իւրմիւր, վէ հէր երթաթ
մաղհաթը իւրմիւրմիւր օլընտա քէնտիսինի
զիւտաթիւն մաղհաթիւն իւրմիւր մուհաթ օլ-
տուրընտ սէյլլէթիւր տիւր:

Պաւլիտիւն Պաւլիտիւնի իթալա հազըլթա
տա օլընտ մուհաթիւնի տէլլաթիւնի տէլլաթիւն
իւրն իթալա վէ իթի իթալաթիւն միւթա-
սէլաթիւն տօթմանէն իւրմիւր տաթիւն
լին տէլլաթիւն թէլլաթիւն օլընտա իւր-
վէթիւն սէյլլէթիւն վէ իթիլաթիւն իւրմիւր
հալաթ մէլլաթիւն օլընտ միւթաթիւն միւթ-
աթի օլընտ միւթաթիւն վէ իթալա օլ-
մատաթիւն պատէնու օլընտա տէլլաթիւն
Վիթթիւր տաթի իթալաթիւն օլընտա իւր-
թարաթիւն թէլլաթիւն տօթմանէն տէլլաթիւն
իթալաթիւն: Պիւրիտիւն տէլլաթիւն պաւլաթ
միւթաթիւն թէլլաթիւն տօթմանէն տիւր:

ԻՆԿԻԼԻԹԻՐԱ

Լոնտոն, 16 Հոկտ.

Ինկիլիթիւր պանդաթիւն 114 պիւրի-
րա ալընտ:

ԻՍՏԱՆԻԱ

Մատրիս, 18 Հոկտ.

Գըրալ նէգլիտէն խաթաթա տըր:

ԱՄՍՏԵՆԱ

Պէրլին 20 Հոկտ.

Գօնթի մ'Արիլիսին իսկիւրաթիւն միւթաթիւն
թէլլաթիւն օլընտա:

Ֆըրանս, 16 Հոկտ.

Նաթիլոն զազլիտէն իսկիւրաթիւն կէօ-
րէ բըրլին տը Պաւլիտիւն սընկէթի պէ-
տէլիլիսի օլ տէլլաթիւն զաթաթ իսկիւրաթ-
միւր տըր քի մէլաթիւն իսկիւրաթիւն իսկիւրաթիւն
մէլաթիւն օլընտա տըր:

ՖԻՆԱՆՍԱ

Բարիս 16 Հոկտ.

Միւթայ իւրն միւթիւր իսկիւրաթիւն
մուսնէն սինի սուրթի ճէլաթիւն թաթիւ
կ'իւրմիւր իւրմիւր Գօրիսիւրա տաթիւն
կ'իւրմիւր: Արքայաթիւն միւթիւր թէլլաթիւն
պիւր իսկիւրաթիւն միւթաթիւն, տաթիւն
կ'իւրմիւր Տըքաթիւն իսկիւրաթիւն օլընտ
պիւր միւթաթիւն իսկիւրաթիւն պաթիւր
օլընտաթիւն սէյլլէթիւր տիւր:

ԻՆԿԻԼԻԹԻՐԱ—ՉԻՆ

Շանհայի, 18 Հոկտ.

Ինկիլիթիւր իւրն 2ին պէյնիւնտ օլընտ
արաթաթիւն թէլլաթիւն օլընտա: Միւթ-
իւր Ռուս Բէթիւր թէլլաթիւն իսկիւրաթիւն
սուրթիւն պաթաթա զաթաթա տըր:

ՄԷՄԷԼԻԹԻՐԱ

Պաւլիտիւն, 17 Հոկտ.

Վիեննա նոյնիսի իսկիւրաթիւն իսկիւր-
աթիւն:

պար օլընտաթիւն իւրմիւր Բուսնու իւր
Բուսնու իւրմիւր իւրմիւր Տէրիսաթիւն
վէ Վիեննա պիւրիտիւն իսկիւրաթիւն
մէլաթիւն հազըլթաթիւն օլընտա մուհաթ-
վէլլաթիւն Միւթայի իւրմիւր իսկիւրաթիւն
ֆըրանսա զաթաթ օլընտա:

ԹԻԻՆԻԹԻՐԱ

Լիւթրաթիւն 21 Հոկտ.

Միւթ. Ն. Օր. բաթաթաթ 7 1/2 38

Տօլաթ. Էյի ճիւն 4 7/8

Պաւլիտիւն սաթիւր 12,000

Բիւթաթա զաթիւր

— 0 —

ԱՄՐԱՅԻՐԱ

Լոնտոն, 21 Հոկտ.

Էսկաթը Ռուսիա իսկիւրաթիւն 26 3/8 3/4

Էսկաթը Գ. Բ. 26 3/8 5/8

65 37 1/2 38

69 32 1/2 33

Պաւլիտիւն իսկիւրաթիւն (Միւթ. Ա. Բ.) 4 7/8 1/2 48

1873 32

Ինկիլիթիւր Գ. Բ. 9 1/8 1/4

— 0 —

Բարիս 21 Հոկտ.

Էսկաթը Ռուսիա իսկիւրաթիւն Գ. Բ. 26 3/8 3/4

1865 26 3/8 5/8

1869 37 1/2 38

1873 32 1/2 33

Բարիս իսկիւրաթիւն (Միւթ. Ա. Բ.) 4 7/8 1/2 48

1873 32

Ինկիլիթիւր Գ. Բ. 9 1/8 1/4

ԳՍԼԱԹԱ ԲԻԱՉԱԹԸ

Էսկ. Ռու. 9 Հոկտ. ալիւթաթ 28 30

Էսկ. Ռու. 10 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 22

Էսկ. Ռու. 11 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 31

Էսկ. Ռու. 12 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 3

Էսկ. Ռու. 13 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 14 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 15 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 16 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 17 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 18 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 19 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 20 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 21 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 22 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 23 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 24 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 25 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 26 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 27 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 28 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 29 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 30 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 31 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 32 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 33 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 34 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 35 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 36 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 37 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 38 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 39 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 40 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 41 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 42 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 43 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 44 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 45 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 46 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 47 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 48 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 49 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 50 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 51 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 52 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 53 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 54 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 55 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 56 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 57 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 58 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 59 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 60 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 61 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 62 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 63 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 64 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 65 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 66 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 67 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 68 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 69 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 70 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 71 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 72 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 73 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 74 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 75 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ. Ռու. 76 Հոկտ. սաթաթ ալիւթաթ 28 20

Էսկ.

Ժողովուրդը իրենց հետ պէտք եղած պատկանելիութիւնը ու յարգանքովը չը վարուիր : Հիմա գուցէ եղիք ժողովուրդ՝ Ս. Հարք, և մի գայթակղիք նայինք ձեր վրայ , այս րոյալիք բան է , այս աստիճան անգագայութիւն յուսալի բան է որ կը կարծէք ու կը յուսաք :

Ամեն Ներսէս սրբազան երբ Պատրիարք ընտրուեցաւ՝ չուզեց ընդունել պատճառելով թէ պատրիարքութիւնը մեռած է , բայց վերջապէս ընդունեց յուսալով որ կեանք պիտի կրնայ տալ ասոր : սակայն ցաւալի է ըսել որ գործն հիմայ այդ վիճակէն դուրս ելաւ և հիմայ եկեղեցականութիւնն է որ ինքն իր գերեզմանը կը մտնէ և իր ձեռքովը ինքզինը կը սպաննէ , այսու հանգեքով պէտք չէ խառնենք ամբողջ եկեղեցականութիւնն ասոր մէջ , այլ ճշմարիտը խօսելով պէտք է ըսենք թէ՝ պաշտօնական եկեղեցականութիւնն է որ այս վիճակին բերաւ հասուց վերջերս եկեղեցականութեան վիճակը : ինչո՞ւ և անպատճառ քահանայն ինչ ընէ , երբ կաթողիկոս , Պատրիարք , կրօնական ժողով և պատրիարքական փոխանորդ մէկմէկու կողմէն անուր արատներով կամբաստանուին , և վաղը տարակոյտ չունինք որ համագումար ժողովըն ալ իր բաժինը պիտի ունենայ ասանց մէջ և հոն ալ ո՞րպէս ինչ տեսակ ամբաստանութիւններ պիտի ծագին :

(Օրէքեր)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀ

Մասնավորէն 2940 ընձը նիւթէսինտէն պազըլէ :

Իզական սեռի դաստիարակութեան հետ զայսի Աշխարհն ընդ զոյգ կը բարոյէր , ինչպէս յիշեցինք , թէ անշուշտ անհրաժեշտ է որ Հայ հոգեւորականութեան այժմեան աննախանձելի վիճակը բարեփոխայ և աղնուանայ : Այս կարեւորութեան վերայ ի վաղուց արդէն բոլոր ողջամիտ և ազգասէր Հայերն իրենց ծայնն բարձրացրել են , ի նկատի ունենալով մասնաւոր այն հանգամանքը , որ եթէ իրաց այդ վիճակը չարեւապիտի , այլ այնու հետ հոգեւորական դասը բոլորովին մի անպէտք մարմին է դառնալու Հայկական ազգի գոյութեան համար : Կար ժամանակ (նախանձելի և Երեսնակէտ ծայր) որ հոգեւորականութիւնն , ընտրուած ճայ ազգի իշխանական և տոհմական ցեղերից , իր ուսումնականութեամբ , իմաստութեամբ և հմուտ տեղեկութեամբ ինչպէս Աստուածաբանական , եկեղեցական նոյնպէս և աշխարհային գիտութեանց մէջ գեր ի վերայ ի քան զաշխարհական դասն , որոյ կրթութիւնը և դաստիարակութիւնը իւր ձեռաց մէջ էր ամբողջած :

Այս տեղ յանկարծ մեր յիշողութեան կը ներկայանայ Լէյոնցի այս գեղեցիկ և մեծիմաստ խօսքը (ով որ դաստիարակութեան տէրն է , կարող է կերպարանախոս խել աշխարհի երեսը) : Եւ արդարեւ ցրդ դարու հայ հոգեւորականութիւնն լինելով ընդհանուր հայ ազգի դաստիարակչը ընդհանր , վառեց , բորբոքեց հայ սրտերի մէջ քրիստոնէական վսեմ զգացումներ , հայրենասիրական ազնիւ կայծեր և այնպէս ոգեւորեց նոցա վեհ , վսեմ , մեծ և աստուծոյական մտքերով որ ոչինչ համարեցին իւրեանց արիւնն հեղուլ , զրկուիլ երկրային և իշխանական բոլոր վայելչութիւններէ , միմիայն իրենց ազգայնութիւնը և Ս. հաւատը հաստատուն և յարստեւ պահելու համար : Այս է , հայ ազգն՝ կորցրաւ իւր քաղաքական իշխանութիւնը , և երկար ժամանակ փայլելէն զինի , անկաւ իւր բարձրութիւնից :

Բայց չօչափելի իրականութիւն է , որ մեր ազգի բազմամեայ երկար աղէտալի նեղութիւններէ , հալածանքներէ , սրտ և հրոյ մէջ դարձնալ պահպանեց իւր ազգային կրօնական անկախութիւնն , և այդ դարձնալ հոգեւորականութեան շնորհիւ , որ միշտ տիրապետել ազգեցութիւն ունէր իւր հօտի վերայ : Բայց այժմ երբ դուր և դադար են առել հալածանք , նեղութիւնը , այժմ երբ վայրկի մի պտտցնենք մեր աչքը հոգեւորական կենաց աստարտէվի վերայ , ինչ կը տեսնենք՝ ամեն տեղ խորին անշարժութիւն , յետադիմութիւն և մի այնպիսի բարոյական վատտուիւր զոգչիր մինչ ի մեռելութեան կը հասնի , այժմ աշխարհական

դասը յառաջագնէ գտնուելով շատ բարձր է հոգեւորական դասից իւր գիտութեամբ և ուսմամբ , ուստի և հոգեւորականութիւնն , բաղկացած մեծաւ մասամբ տգէտներից , կոսիտ շնականներից , երբեմն ծառայ , մասգործ և չը գիտեմ այլ ինչ նուաստ պաշտօն ունեցող անձերից* , այնքան ստորացած և նուաստացած է , որ հազիւ փոքր ի շատէ հասկացողն կը ցանկայ նուիրել իրեն այդ պաշտօնին : Հոգեւորականութիւնն այլ զորու ելել է այն ներգործութիւնից , որով կազդէր ժողովրդեան վերայ , ուստի և դուրս նից յառաջացել են մեծամեծ զեղծումներ անվթար և անտխնդ՝ Հայաստանի եկեղեցւոյ մէջ . սիմոնիականութեան գարշելի արտոն տիրապետել է մեր սրբազան հայր վերայ , որ աստուածային շնորհները կը վաճառեն արծաթով տխմար և անգէտ անձանց վերայ : Իրաւ է սակայն , որ Վեհափառ Հայրապետն շարունակ կոնդակներ կը յղէ առ վիճակաւոր ատոյններ , որ այլ դադարին անարժան անձինք հոգեւորական բարձր աստիճանին արժանացնելու , բայց ինչ օգուտ որ հայրապետական պատուէրն կանգնուի և միայն թղթի վերայ տպուած կը մնայ . օրէնքն այն ժամանակ լաւ է , եթէ ամենայն սաստկութեամբ և ճշմարտութեամբ կատարուի . . . : Եւ որպէսզի հոգեւորականութիւնն իւր ժողովրդեան վերայ ունեցած նախկին չզոր ազգեցութիւնն նորէն ձեռք բերէ , պէտք է որ նա աշխարհական դասից իւր մտաւոր և բարոյական զարգացմամբ եթէ ոչ բարձր , գեթ ստորին ևս չը լինի , բայց և այդ երջանիկ օրն տեսնելու համար պէտք է այժմեան հոգեւորականութիւնն յոտից ցզուի վերանորոգութիւն կրէ , լուծուի այն անպիտան նիւթերից որոնցից բաղկացած է , և նոր , թարմ ու կայտաւ ոյժեր յառաջ բերելով կազմէ մի նոր հոգեւորականութիւն , որ կարողանայ հոգեւորականութիւնն բարձրացնել այն ստոր և նուաստ վիճակից , որոյ մէջ անկեալ է :

Ուստի հարկաւոր է որ բարձր ուսում ստացած հայրենասէր երիտասարդներ նըուիրեն իւրեանց անձն հայ ազգի փրկութեան սեղանին , որպէս զի մէկ կողմից բարձրացնեն ժողովրդեան աչքում հոգեւորականաց յարգը , և միւս կողմից հըրաւիրեն հայ ազգի պատուական երիտասարդների ուղը այն ասպարէզին , որից մեր բարոյական փրկութիւնն կապանեց (1) : Ահա այդ առաջին դժուար քայլաքիտն ցանկացաւ անել Պ. Ստեփանէն :

Այդ ժամանակ , այն է 1871 թ. Հայկա-Աշխարհն դադարեց : Չը մտանա՞նք ասել որ այդ օրագիրն ըրան որ ձեռնհաս կը լինէր չուտ չուտ Տաճկահայոց վերայ առկեկութիւնը կը տար , քաղելով Մասիսից Մանգուլից և այլ օրագրերէրց , չը վըլանալով և իւր գիտողութիւնը :

Հոգեւորականութեան վեհ կոչումն ըստանձնելու սիրովն վառուած Պ. Ստեփանէն Վեհ. Հայրապետի հաճութեամբ ձանադարհորէց զէպի Տաճկն փրկութեան : Մոսկուայի Համալսարանի Կանդիդատն ամենեկն նուաստութիւն չը համարեց իրեն ամբողջ ինն ամիս բուրժուականի տիրացութեան պաշտօնը կատարել , մինչև որ Յիսուսի ողորմութեամբ 1872 թ. փետր. 26ին արժանացաւ կուսակից քահանայական աստիճանն ընդունելու :

Հայր Ստեփանէի քահանայական առաջին գործն եղաւ Երեսնայ թեմական կիսամեռ դպրոցին վերադիմ չունչ և կենդանութիւն տալ , իրեն Վեհ. Կաթողիկոսից ուղարկուած Տեսուչ Կարճ միջոցում արժ. հայրը դունէ դուռ չըբերով մուրացկանի նման հաւաքեց դպրոցի համար 6000 ռուբլի և դպրոցն սկսեց յառաջագիտութեան քայլելու առնել , աշակերտների թիւն այնքան սակաւ , հասաւ մինչ ի 90 : Այդ տեղ չուտով նկատեց Հ. Ստեփանէն թէ որքան դժուար է քարոզել ճշմարտութիւն չըբապատուած լինելով տգէտ և նախանձադ հոգեւորականներից . անտխարանութիւնն և նախանձն դարձեալ յայտնուեցաւ և հետեւեց աստիպարան մինչև որ արժ. հայրն հիւանդանալով , և այդ միջոցին հրաւէր ստանալով Եւլուայ քաղաքի հոգեւոր դպրո-

* Սորանց կարելի է որոտահիլ ամե դայրափոխում Ռուսիոյ , կարծեմ և Տաճկաստանի մէջ :

(1) Տես Հայկ. Աշխ. 1874 Ն. 42

ցի հոգաբարձութիւնից , մեկնեց դէպ ի Աւրգայսու գաւառի այդ քաղաքն վերադառնալով թեան պաշտօնն ստանձնելու համար :

Շուշի բարձրագիւր բերդաքաղաքն կասեցուած է Փրկչական 1752 թուին ֆանակխանի ձեռամբ և մինչև 1822 թիւն կը կասալարուէր իւր առանձին խաների ձեռքով , որ ժամանակ միաւորուեցաւ Ռուսիոյ հետ և այնուհետ սկսեց Բուսական կառավարութիւն :

Երեք կողմից շրջապառուած գոյով ուղղացիկ ժայռերով մի բնական անմատչելի բերդ է եղել և ունի շատ սիրուն կենդանադրական շրջականեր . իւր բարձրութեամբ Այլքասնդրապոլից յետ կովկասի մէջ առաջին տեղն կը բռնէ : Օրն ցուրտ է և անձրևային . գարնան և աշնան Շուշի մառախալատ Ալբիոնի տեղքն կը ներկայացնէ : Ունի չորս Հայկական եկեղեցիք , որոց մէկն ինորոյ կը կառուցուի դեղեցիկ ճարտարութեամբ , և մի կուսանաց վանք , ինչպէս և մի Բուսական տաճար :

Բնակչաց մեծ մասը կը բաղկանայ Հայերից և Թուրքերից . ըստ բնակչաց թիւն 26,000 է . Հայք 2500 տուն են , բաւականին հարուստ և կը պարապուին վաճառականութեամբ Պարսկաստանի , և Եւրոպիոյ դանազան քաղաքների հետ : Մտաւոր դարգացման կողմանէ , ստորին աստիճանի վերայ են կանգնած :

Շուշին ունի մի ազգային հոգեւոր դըպրոց , որ ամբողջ Կարաբաղու գաւառի Հայերի յառաջագիտութեան ներկայացուցիչն է : Այդ դպրոցի կարող էր ունենալ մեծ եկամուտներ վանդական և այլ կառուածներից , բայց հոգաւոր չունենալով այժմ տարին մօտ 5000 մանկթ եկամուտ ունի : Աշակերտաց թիւն 200 է : Երկար ժամանակ մնալով առանց արժանաւոր տեսչի , նա ենթարկուել էր գանալան հիւանդութեանց և վերջին ժամանակներում մի աննախանձելի դուռլեան էր հասած : Ահա մի այսպիսի քաղաքում և դպրոցում Հայր Ստեփանէն հրաւիրուեցաւ սկսել իւր գործունէութիւնն առաջարկութեամբ հոգաբարձութեան , որոյ նախագահն է արքեպիսկոպոս Սարգիս Չապալան :

1873 Օգոստոսի վերջերում մուտ գործեց Հայր Խորենն Շուշույ մէջ և շուտով կարողացաւ դրուել ժողովրդեան ջերմ համակրութիւնը իւր գեղեցիկ քարոզչութեամբ : Խոսուն բաղմութիւն կը դիմէր այն եկեղեցիները , ուր պիտի ատենարարէր Հ. Ստեփանէն , արդէն հասկանալի է որ Հ. Ստեփանէն իրեն իր ուսումնարան , կրօն և եկեղեցի , որոնցով իմայն պիտի կարողանայ ազգն հասնիլ իւր բարոյական փրկութեան : Մեծ է մի ժողովրդեան ուրախութիւնը , երբ նորա հետ խօսիս ոչ վերացական ոճերով , այլ պարզ , կենդանի , կենսաբից առած իրողութիւններով : Անդու Վից Հ. Խորենն սկսեց իւր Տեսուչութեան պաշտօնն կատարել և կարճ միջոցում բարեկարգելով դպրոցի թէ ուսումնական և թէ բարոյական մասն փոխեց հասարակութեան ունեցած վատ կարգից ուսուցչներին և ուսումնարանի վերաբերութեամբ : Նոյնպէս բարեկարգեց չըբաւոր ուսանողաց թշուառ վիճակն ժողովրդով նոցա դասական պարագաների և զգեստուց համար 150 ռուբլի :

Շարունակել

ԻԼԱՆ

Թէպապայի տէվէթի Ալիյէտէն վէթէքիւր թաղը գազապ սաքինլէրին տէն Եհհուտի միլլէթին տէն Հէնթօֆ Երուսալը նամ քիւմէնէ թէտիէի տիւեռնունտան աճիղ կէօնթէրէրէք թագաւորի իյլէտիկի արզըհայ մէհէմէտի թիւճարէթէ հափալէ վէ իրալ պուլլուրմուչ օլմալլէ պուլլուն տախիլէրի հէր քիմլէր իսէ պու խուսուսուն թէսվիւ Եսինէ պալլըմազ իւզըրէ իշ պու մահը լըլըրընէ էվլէլին Ետիւնիկի կիւնիւն տէն իթիպարէն օթ ուզ պիր կիւնէ գաւտար թէքիւր թաղը մէհէմէտի թիւճարէթին միւրաճաւթ իյլէմէլէրի իլան օլունուր :

Պ. ԱՅՍԱԲԵՆ

Բիւսնո վէ Միւիշիւս ՄԱՂԱՂԱՍՈՐ

ՊԵՅՈՂԼՈՒՅԱ ՀԱՃԻՐՈՒԼՈ ԶԱՐԵՐՈՆՏԱ

Ն. 25-26

Մէղքիւր մաղազատա բիւսնո իշին Եհնի թէրթիպ իտիւմիլ միւզիգա տէֆթէրլէրի պուլլունուղու կիպի , Մ. Միւհըլտօրթէրին Եհնիէրիւր Պիւիւք Մարչը նամ մարչ , վէ Չուխաճեան Էֆէնտի թէէլիֆի օլան Արիֆ նամ օբէրա գօմիքին պիրինիկ Փասլըն . Վպիւլիւք գօրասը , վէ քէզալիւք Փասլը մէզպուրուն Ն. Չսոն տուօսու , վէ Գօսմի Տէվլէթ Էֆէնտի թէէլիֆի օլան Դիւշէթ-բօլգա նամ միւզիգա տախի սաթըմազ տա , վէ իսթէնիլտիկի թագաւորտէ , գօմիսիօնլա սպիր միւզիգաւար տախի կէթիթիթիթիլմէքաւ տիր :

ԻԼԱՆԸ ՄԱԽՍՈՒՍ

Թարափըմըզտան թանդիմ օլունան Հիսսէ-Սէնէտլէրին իւշիւնիւ թէրթիպիւնտէ միւնտէրիւ պուլլունուլ գազանան Պուրէշ թանվիլաթըն Եհնիէ սէյֆէն գօնուրմուչ օլան Սէրի 5588 Ն. 40 Եհնիէ , Սէրի 5586 Ն. 28 օլաճաղըն թանհիս իտէրիլ :

Տէմիրգարուեան վէ Չօպանեան Գուլթ. 7 հօկտ. 1875 Ասիթանէ

(Խտարէյի Ազիլիէ թարափընտան կէլէն իլան տըր)

Խտարէյի Ազիլիէյին Ատալար վէ Գատը քէօյ վէ Այիսթէֆանօս վէ Հայտար փաշա իսթիթլարընա ամէտլիւտ իտէն վաբօրալըր գահվէ օճագլարընըն իլթիլամը իշ պու թըլլրինի էվլէլին զայէսինտէ միւնգաղիյէ օլաճաղը ճիհէթլէ , թարիիի մէղքիւրտէն իթիպարէն պիր սէնէ միւտտէթլէ իճար օլունմազ իւզըրէ պու կիւնտէն իթիպալէն մէվլըլի միւզաեեեթլէ վազ օլունուլ իհպլէյի գաթիլէսի թըլլրինի էվլէլին օն պէշինի չարշէպիհ կիւնիւ իճար օլունաճաղընտան իսթիճարընա թալիպ օլանլարըն Եհվի մէղքիւրէ գատար Խտարէյի մէղքիւրէյի միւրաճաւթ իյլէմէլէրի իլան օլունուր :

91 թըլլրինի էվլէլ 5

Պիր մուհասիպին կիւնտէ պիր գալ սպաթ միւսաատէսի օլարսիգ , Յրանսըքա , Օսմանլըճա վէ Էրմէնիճէ տէֆթէր թուլմազ արզուսինտէ օլուն , թալիպ իտէն քէվաթ Ղալլաթատա Գօմիսիօն իսանընտա Ն. 86 մաղազաեա միւրաճաւթ իտէպիլլրլէր :

Թօրհանէտէ գաբու իշինտէ Թօրճուլար ճատտէսինտէ 354 նիւմէրօլու Գասըմ պէյ իսանը տինմէլլէ մաարուֆ միւնէտտէտ ինչա օլունմուչ օլան խանըն օտալարը քիրայէ վէրիլէճէկինտէն վէ իսանը մէղքիւր զայէթ մէթին վէ միւհէմէ օլունուղու կիպի , բիւյաեա տախի եազըն օլունուղու հասէպիլլէ , թիւճարանէ բէք էվլէրիլի օլունուղունտան , իսթիճարէ թալիպ օլանլէրին իսանը մէզպուր օտապաշընտա միւրաճաւթ իյլէմէլէրի :

ՍԱԼԻԳ ԴԱԶԵԹԱ

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԱՆ

Գալաթատա Բէնէճէպիհ-բազարընտա Ն. 41 իրաի խանընտա